Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i utlendingsforskriften kapittel 6 (mindre misbruk og raskere saksbehandling i arbeidsinnvandringssaker mv.)

Dato: 30. oktober 2026

Høringsfrist: 22. januar 2027

Innhold

1 Innledning 3
2 Bakgrunn 3
3 Nærmere om misbrukssakene 4
3.1 Omfang og kjennetegn 4
3.2 Saksbehandlingen ved mistanke om misbruk 5
4 Gjeldende rett 6
4.1 Generelt om arbeidsinnvandring 6
4.2 Oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere 7
4.3 Oppholdstillatelse til sesongarbeidstakere 8
4.4 Oppholdstillatelse til tjenesteytere 9
4.5 Oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende 10
4.6 Tilbakekall av oppholdstillatelse og utvisning på grunn av misbruk 11
5 Departementets vurderinger og forslag 11
5.1 Behovet for å motvirke misbruk og for å effektivisere saksbehandlingen 11
5.2 Overgang fra rettighetsbestemmelser til «kan»-bestemmelser 12
5.3 Adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag pga. lav notoritet 13
5.4 Innstramning av adgangen til å gi tillatelse pga. spesielle kvalifikasjoner 13
5.5 Innføring av krav om digital bekreftelse av arbeids- og oppdragstilbud 14
5.6 Bierverv ved siden av arbeidsforholdet som faglært arbeidstaker 16
5.6.1 Adgang til å ta arbeid for annen arbeidsgiver og drive næringsvirksomhet 16
5.6.2 Adgang til å ta verv 18
5.7 Andre endringer i bestemmelsen om faglærte arbeidstakere 20
5.8 Endringer i reglene for tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende 20
5.9 Endringer i reglene for studenter og arbeidssøkere 21
6 Økonomiske og administrative konsekvenser 22
7 Forslag til regelverksendringer 22

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) kapittel 6. Endringsforslagene skal motvirke misbruk av reglene om oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid, samt bidra til en ressurseffektiv og rask saksbehandling. Det foreslås også enkelte endringer som skal bidra til at flere internasjonale studenter og forskere blir værende i Norge.

Forslagene går ut på at:

- Dagens rettighetsbestemmelser om oppholdstillatelse som faglært arbeidstaker (utf. § 6-1) og selvstendig næringsdrivende (utf. § 6-18) endres til «kan-bestemmelser».
- Utlendingsmyndighetene gis adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag på grunn av lav notoritet på fremlagte dokumenter.
- Adgangen til å gi oppholdstillatelse som faglært på grunn av spesielle kvalifikasjoner strammes inn.
- Det innføres et krav om digital bekreftelse av tilbud om arbeid eller oppdrag gjennom elektronisk autentisering av henholdsvis arbeidsgiver eller oppdragsgiver.
- Det tydeliggjøres at faglærte arbeidstakere under visse vilkår kan ha bierverv ved siden av sin hovedstilling som ligger til grunn for oppholdstillatelsen.
- Det åpnes for at doktorgradsstipendiater og nyutdannede som har søknad om arbeidssøkertillatelse til behandling, kan ta ethvert arbeid under søknads-behandlingen, uten begrensninger i tidligere oppholdstillatelse.

2 Bakgrunn

De siste årene har Utlendingsdirektoratet (UDI) avdekket et stort antall misbrukssaker blant søknadene om oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid. Det er identifisert flere mønstre av misbruk i arbeidssakene, bl.a. er det blitt avdekket svært mange falske utdanningsdokumenter. Det er et gjennomgående trekk i sakene at arbeidsgiveren i Norge har samme nasjonalitet eller etnisitet som søkeren. En annen type misbruk er fiktive eller falske arbeidstilbud der søkeren ikke har noen arbeidsgiver i Norge. Misbruket kan være en indikasjon på at arbeidsinnvandringsordninger i større grad enn tidligere brukes som en migrasjonsvei inn til Norge og Europa. Arbeidsinnvandring fra land uten EØS (såkalte tredjeland) skal være kontrollert, behovsstyrt og ikke fortrenge innenlandsk eller EØS-arbeidskraft. Det er derfor viktig at utlendingsmyndighetene har tilstrekkelige hjemler og kontrollrutiner til å avdekke og motvirke misbruk av utlendingsregelverket.

Departementet har også mottatt flere henvendelser om lang saksbehandlingstid for søknader om oppholdstillatelse fra faglærte arbeidstakere fra tredjeland. I tillegg har Stortinget fattet et anmodningsvedtak 17. juni 2024, ved behandlingen av Finansmarkedsmeldingen 2024 (Innst. 360 S (2023-2024), hvor regjeringen blir bedt om å utrede forenklinger i utlendings-regelverket for å redusere saksbehandlingstiden i søknader om oppholdstillatelse til høyt-kvalifiserte arbeidstakere fra tredjeland.

Anmodningsvedtaket lyder:

> Vedtak nr. 801 (2023-2024)
> *«Stortinget ber regjeringen utrede forenklinger i regelverket for norske bedrifter som vil rekruttere høytkvalifiserte arbeidstakere fra tredjeland, utrede om regelverket for selvstendig næringsdrivende bør justeres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»*

Det er flere grunner til at saksbehandlingstiden for søknader om oppholdstillatelse som faglært har vært unormalt lang de siste årene. For det første har antallet søknader etter 2021 økt sammenlignet med årene før. Dette skyldes i stor grad Storbritannias uttreden av EU og EØS, som innebærer at britiske borgere som ønsker å ta arbeid i Norge, må søke om oppholdstillatelse etter reglene om arbeidsinnvandring fra tredjeland.

For det andre er det som nevnt innledningsvis avdekket omfattende misbruk av arbeidsinnvandringsregelverket de senere årene. Det er utfordrende og svært ressurskrevende å behandle potensielle misbrukssaker, og dette har også påvirket den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i hele saksporteføljen.

En annen grunn til den økte saksbehandlingstiden er at flere saker de siste årene gjelder arbeidstakere med yrkesfaglig utdanning. Andelen vedtak der arbeidstakere har yrkesfaglig utdanning var frem til 2023 på rundt 10 prosent. De siste årene har andelen økt, og i 2025 var den på 17 prosent, mens den så langt i år er på 19 prosent. Det er mer ressurskrevende å vurdere søknader fra arbeidstakere med yrkesfaglig utdanning, fordi slike utdanninger er mindre standardisert på tvers av landegrensene. I mange av sakene som gjelder yrkesfaglig utdanning på videregående skoles nivå, har søkeren ikke tilstrekkelig formell utdanning sammenlignet med tilsvarende utdanning i Norge. I slike tilfeller må utlendingsmyndighetene vurdere om søkeren skal gis oppholdstillatelse på grunn av spesielle kvalifikasjoner basert på søkerens arbeidserfaring, eventuelt i kombinasjon med noe utdanning, jf. utlendingsforskriften § 6-1 første ledd første punktum siste alternativ. Slike vurderinger er ressurskrevende, og utlendingsmyndighetene bruker mye tid på å vurdere om søkere har faglærtkompetanse i form av spesielle kvalifikasjoner. Svært mange av disse sakene blir likevel avslått fordi søkeren ikke anses for å ha spesielle kvalifikasjoner som gir rett til oppholdstillatelse i Norge.

3 Nærmere om misbrukssakene

3.1 Omfang og kjennetegn

Ifølge informasjon fra UDI har omfanget av misbrukssaker økt de siste årene og utgjør i dag en ikke ubetydelig del av faglærtporteføljen. UDI har gjort ulike estimater av andelen mulige misbrukssaker. Tallene tyder på at om lag 10 % av søknadene om oppholdstillatelse som faglært knytter seg til land og grupper hvor det er utfordringer med notoriteten av og innholdet i utdanningsdokumenter.

De fleste misbrukssaker gjelder søkere som er tilbudt jobb innen restaurant, bygg eller bilpleie, og som fremlegger falske utdanningsdokumenter. I disse bransjene stilles det ofte krav om yrkesfaglig utdanning på minimum videregående skoles nivå. Det er et gjennomgående trekk i mange av misbrukssakene at arbeidsgiver i Norge (dvs. eier eller daglig leder)

har samme nasjonalitet eller er av samme etnisitet som søkeren. Det har vært særlig fremtredende i misbrukssaker hvor søkere er fra Kosovo og er tilbudt jobb i byggenæringen, og i saker hvor søkeren er fra India eller Kina og skal jobbe som kokk.

Det er ofte vanskelig å identifisere forfalskninger av dokumenter som gjelder utdanning fra land utenfor EØS. Mange dokumenter gjelder utdanning fra private skoler, ofte uten offentlig godkjenning. Det kan også foreligge forfalskede bekreftelser fra offentlige myndigheter på at skolen er offentlig godkjent. Dette gjelder blant annet for yrkesfaglige utdanninger fra Kosovo, bilmekanikere fra India og kokker fra Tyrkia og Vietnam.

Forfalskninger forekommer i ulike varianter. For eksempel har UDI avdekket tilfeller av:

- falske dokumenter der skolen ikke eksisterer,
- fabrikkerte dokumenter som kan være bekreftet av offentlig myndighet, men hvor det avdekkes at søkeren ikke har tatt utdanningen eller ikke har gått på skolen,
- dokumenter med uriktig innhold, f.eks. ved at det oppgis en utdanningslinje som ikke finnes på skolen eller at varigheten av utdanningen er forfalsket.

I tillegg til forfalskninger er det også avdekket tilfeller der utdanninger viser seg å være nettutdanninger med et innhold som ikke tilfredsstiller kravene til en tilsvarende fagutdanning i Norge. Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) har utgitt rapporter om utdanning og dokumentasjon i både Tyrkia, Pakistan, India, Kosovo og Kina. For flere av landene har Landinfo vurdert at dokumenter utstedt der har lav eller svært lav notoritet.

UDI har dessuten avdekket en del misbrukssaker hvor søkere fremlegger fiktive arbeidstilbud. I tillegg inneholder en del søknader om oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende falske forretningsplaner eller fiktive oppdrag.

3.2 Saksbehandlingen ved mistanke om misbruk

I saker hvor det er tvil om et fremlagt arbeidstilbud er reelt, tar UDI kontakt med den aktuelle arbeidsgiveren for å få bekreftet eller avkreftet at arbeidstilbudet er ekte. Ved mistanke om forfalskede utdanningsdokumenter, vil UDI be norsk utenriksstasjon om bistand til å verifisere ektheten av fremlagte utdanningsdokumenter, herunder undersøke om skolen eksisterer, om søkeren faktisk har fullført den oppgitte utdanningen ved den aktuelle institusjonen og om utdanningens innhold og varighet er i tråd med det som er oppgitt i søkerens vitnemål. Utenriksstasjonene er ansvarlige for å motta søknader om oppholds-tillatelse fremmet i utlandet, samt for å bistå UDI med informasjonsinnhenting. Flere utenriksstasjoner har lagt ned betydelig innsats i å avdekke og synliggjøre trender for misbruk av lovlige migrasjonsveier.

Verifisering er imidlertid svært tids- og ressurskrevende. UDIs erfaringer viser også at utenriksstasjonenes svar på verifiseringsanmodninger i mange tilfeller er kortfattede og ikke gir tydelige nok svar på om de aktuelle utdanningsdokumentene er ekte eller falske. Dette kan skyldes kapasitetsutfordringer hos utenriksstasjonene når omfanget av verifiseringer øker på kort tid. I enkelte land er det også vanskelig å gjennomføre verifiseringer fordi

utdanningsdokumenter har svært lav notoritet, og tekniske dokumentundersøkelser har dermed liten verdi.

Utilstrekkelige svar i forbindelse med verifiseringer gir utfordringer i den videre saksbehandlingen i UDI. For å bøte på dette har UDI også brukt åpne kilder på nett for å vurdere om utdanningsdokumenter inneholder riktig informasjon. I en del tilfeller har man på denne måten sjekket om en utdanningsinstitusjon eksisterer eller ikke. Søk i åpne kilder er imidlertid ressurskrevende, og det er også begrenset hva som kan kontrolleres på denne måten. For eksempel er det vanskelig å sjekke om den enkelte søkeren har en konkret tilknytning til utdanningsinstitusjonen gjennom søk i åpne kilder.

Hvis det blir avdekket at søkeren har fremlagt falsk dokumentasjon, vil søknaden bli avslått og eventuelle tidligere tillatelser som faglært vil normalt bli tilbakekalt. Videre vil de fleste søkere bli utvist med et innreiseforbud i Schengen, vanligvis på 5 år. Basert på erfaring så langt har UDI opplyst at det er grunn til å anta at disse reaksjonene også vil bidra til å redusere og forebygge fremtidige misbrukssaker.

Utfordringene med misbrukssaker har påvirket kapasiteten i UDI til å håndtere søknader om oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere. I perioder har dette medført at ventetiden også for de delene av faglærtporteføljen hvor det ikke er utfordringer med dokumenter, har blitt lengre.

4 Gjeldende rett

4.1 Generelt om arbeidsinnvandring

Arbeidsmarkedspolitikken skal sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. På bakgrunn av dette har innenlandsk arbeidskraft normalt fortrinnsrett til ledige stillinger. Med innenlandsk arbeidskraft menes her personer bosatt i Norge, enten disse er norske eller utenlandske statsborgere. Norge er del av et felles nordisk og europeisk arbeidsmarked med fri bevegelighet for arbeidstakere landene imellom. I henhold til forordning (EU) nr. 492/2011 om fri rørsle for arbeidstakarar innanfor EØS (arbeidstakerforordningen) artikkel 1, skal EØS-borgere ha samme prioritet til ledige stillinger som innenlandsk arbeidskraft.

Rekruttering av arbeidskraft fra tredjeland skal ikke fortrenge innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS. Arbeidsinnvandringen fra tredjeland skal være behovsstyrt og kontrollert. Utgangspunktet for reguleringen er Norges behov for arbeidskraft og hensynet til en bærekraftig innvandring for å sikre stabil økonomisk og sosial utvikling. Behovet for arbeidskraft vil variere over tid, både med hensyn til art og omfang. Både privat og offentlig sektor har mulighet til å rekruttere nødvendig arbeidskraft fra tredjeland.

Hovedprinsippene for arbeidsinnvandringen er nedfelt i utlendingsloven, mens de nærmere vilkårene for oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid er fastsatt i utlendingsforskriften. Tredjelandsborgere som akter å ta arbeid mot eller uten vederlag, eller som vil drive ervervsvirksomhet, må ha oppholdstillatelse som gir rett til å arbeide eller drive ervervs-virksomhet i Norge, jf. utlendingsloven § 55 første ledd. Det kan gis oppholdstillatelse til arbeidstakere, tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende i medhold av utlendingsloven

§§ 23 til 25. Det er et vilkår for alle typer oppholdstillatelse at søkeren har bolig og kan forsørge seg selv, jf. utlendingsloven § 58. Bolig anses sikret når utlendingen disponerer hus, leilighet, hybel eller lignende som tilfredsstiller offentlige krav, jf. utlendingsforskriften § 10-12 første ledd. Underhold anses sikret når utlendingen vil få arbeidsinntekt fra heltidsarbeid, jf. utlendingsforskriften § 10-7 første ledd bokstav a.

Utlendingsloven § 23 regulerer oppholdstillatelse til arbeidstakere som blir ansatt av en arbeidsgiver i Norge. De sentrale grunnvilkårene for oppholdstillatelse til arbeidstakere er en nedre aldersgrense på 18 år, krav om et konkret tilbud om arbeid og krav til at lønns- og arbeidsvilkårene ikke er dårligere enn etter tariffavtale eller det som er vanlig for innenlandske arbeidstakere i tilsvarende stilling. Arbeidstilbudet skal som hovedregel gjelde heltidsarbeid for én arbeidsgiver, men unntak kan gjøres etter en konkret vurdering av stillingens art. For å motvirke fortrenging av innenlandsk arbeidskraft og arbeidskraft fra EØS, gis det bare oppholdstillatelse til arbeidstakere fra tredjeland dersom søkeren er omfattet av en kvote, eller stillingen ikke kan besettes av andre i Norge eller EØS.

Utlendingsloven § 24 regulerer oppholdstillatelse til tjenesteytere, dvs. utsendte arbeidstakere med arbeidsgiver i utlandet eller selvstendige oppdragstakere som har etablert virksomhet i utlandet. For tjenesteytere gjelder tilsvarende vilkår som for arbeidstakere med arbeidsgiver i Norge, men slik at det stilles krav om konkret tilbud om oppdrag for én oppdragsgiver i Norge.

Utlendingsloven § 25 regulerer oppholdstillatelse til utlendinger som skal drive varig næringsvirksomhet i Norge. For selvstendig næringsdrivende gjelder en nedre aldersgrense på 18 år og det kreves at det er økonomisk grunnlag for driften av virksomheten.

Med dette utgangspunktet kan det gis nærmere regler i forskrift om ulike tillatelsesgrunnlag og utfyllende bestemmelser om innholdet av oppholdstillatelse. Nærmere vilkår og regler er fastsatt i utlendingsforskriften kapittel 6.

4.2 Oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere

Oppholdstillatelse for faglærte mv. er nærmere regulert i utlendingsforskriften § 6-1. Det følger av § 6-1 første ledd at arbeidstakere som minst er fagutdannet tilsvarende videregående skoles nivå, har fagbrev eller har utdanning fra høyskole eller universitet eller har spesielle kvalifikasjoner, har rett til oppholdstillatelse. Det er et vilkår for oppholds-tillatelse at søkerens fagkompetanse er relevant for stillingen. Det er dermed ikke nok at søkeren har en formell utdanning hvis denne typen utdanning ikke er en forutsetning for å bli ansatt i den aktuelle stillingen. Det må også foreligge godkjenning eller autorisasjon fra ansvarlig fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift. Søkeren må dessuten omfattes av kvoten for faglærte, jf. § 6-12. Dersom det ikke er fastsatt en kvote eller kvoten er fylt opp, kan det bare innvilges oppholdstillatelse når stillingen ikke kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS- eller EFTA-området, jf. § 6-1 fjerde ledd.

For grupper av søkere kan vilkårene skjerpes når særlige hensyn tilsier det ved å kreve fagutdanning på høyere nivå enn videregående skole for oppholdstillatelse, jf. § 6-1 andre

ledd første punktum. I henhold til andre punktum kan UDI gi nærmere retningslinjer. I henhold til langvarig forvaltningspraksis gjelder det et skjerpet kompetansekrav for religiøse ledere og religiøse lærere, som innebærer at søkeren som hovedregel må ha fullført en utdanning på masternivå. Det skjerpede kompetansekravet er også nedfelt i UDIs retningslinje UDI 2011-046.

I henhold til § 6-1 tredje ledd kan oppholdstillatelse gis selv om det konkrete tilbudet om heltidsarbeid ikke er sammenhengende, jf. utlendingsloven § 23 første ledd bokstav d. UDI har gitt nærmere retningslinjer om dette i UDI 2014-018. Det fremgår av punkt 3.1.5 at det unntaksvis kan gis tillatelse i slike tilfeller, men det kreves i utgangspunktet at søkeren skal arbeide i Norge minst halvparten av tiden det søkes tillatelse for. Eksempler som nevnes hvor det kan gis tillatelse, er hvis det er vanlig i vedkommende yrke eller bransje at arbeidstilbud ikke er sammenhengende, hvis søkeren har særlig høy kompetanse som arbeidsgiveren har et spesielt behov for eller hvis søkeren også har et arbeidsforhold i et annet land.

Det fremgår av § 6-1 femte ledd første punktum at det kan innvilges oppholdstillatelse til borgere av land som er medlem i WTO, og som er ansatt i et internasjonalt selskap, uten at vedkommende må være omfattet av en kvote og uavhengig av om stillingen kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS eller EFTA. UDI kan gi nærmere retningslinjer om hva som regnes som et internasjonalt selskap, jf. § 6-1 femte ledd andre punktum. Det følger av UDIs retningslinje at internasjonalt selskap i denne sammenheng er en virksomhet som driver produksjon av eller tilbyr tjenester i minst to land, se punkt 3.2.4 i UDI 2014-018.

Faglærte utlendinger som har oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 6-1 første ledd, er bundet til et bestemt arbeid i Norge, mens faglærte med tillatelse etter andre og femte ledd er bundet til et bestemt arbeid for én bestemt arbeidsgiver, jf. § 6-1 sjette ledd. Det følger av § 10-16 første ledd at oppholdstillatelse i medhold av § 6-1 første ledd kan gis for tre år, mens tillatelse etter § 6-1 andre ledd gis for ett år. Oppholdstillatelse gis uansett aldri ut over det tidsrom det er søkt om og ikke ut over arbeidsforholdets lengde, jf. utlendingsloven § 60 første ledd og utlendingsforskriften § 10-16 femte ledd. I henhold til utlendingsforskriften § 6-11 kan faglærte som har tillatelse etter § 6-1 første ledd og som mister jobben, fortsette sitt opphold i Norge for å søke arbeid i inntil seks måneder, forutsatt at den midlertidige oppholdstillatelsen ikke har utløpt. Faglærte som ikke finner nytt arbeid innen utløp av tillatelsen, må forlate Norge.

Oppholdstillatelse som faglært danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. § 6-1 sjette ledd. Det kan gis oppholdstillatelse til utvalgte familiemedlemmer til personer med oppholdstillatelse som faglært etter reglene i utlendingsloven kapittel 6.

4.3 Oppholdstillatelse til sesongarbeidstakere

Det er ingen generell åpning for at arbeidsgivere kan rekruttere ufaglært arbeidskraft fra tredjeland, men ufaglærte kan etter nærmere vilkår innvilges oppholdstillatelse for arbeid innen sesongbasert virksomhet eller i forbindelse med ordinær ferieavvikling. Oppholdstillatelse til sesongarbeidstakere er nærmere regulert i utlendingsforskriften § 6-3. Det følger av bestemmelsens første og fjerde ledd at oppholdstillatelse kan innvilges for inntil seks

måneder, og de seks månedene kan fordeles på flere tillatelser til arbeid hos samme eller ulike arbeidsgivere, slik at det til sammen svarer til heltidsarbeid, jf. lovens § 23 første ledd bokstav d. Samtidig kan en tillatelse aldri innvilges ut over det tidsrom det er søkt om og ikke ut over arbeidsforholdets lengde, jf. § 10-16 femte ledd.

I henhold til § 6-3 andre ledd er det et vilkår for arbeid innenfor sesongbasert virksomhet i jordbruks- og skogbruksnæringen at arbeidstakerne omfattes av kvoten for sesongarbeid innenfor jordbruks- og skogbruksnæringen, jf. § 6-12. Kvoten er i dag på 4 500 tillatelser i året, som kan innvilges etter en forenklet prosedyre uten at det foretas en arbeidsmarkeds-messig vurdering. Dersom kvoten er fylt opp eller søknaden gjelder arbeid innenfor andre sesongbaserte næringer, kan det bare gis tillatelse når stillingen ikke kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS- eller EFTA-området. For arbeid i forbindelse med ordinær ferieavvikling er det et vilkår at stillingen ikke kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS- eller EFTA-området, jf. § 6-3 tredje ledd.

Det følger videre av § 6-3 femte ledd at arbeidstakere som har hatt tillatelse i seks måneder, må oppholde seg utenfor Norge i seks måneder før ny sesongtillatelse kan innvilges. Når tillatelse gis gjentatte ganger for kortere tid enn seks måneder, kan den samlede oppholdstiden ikke overstige seks måneder i løpet av en tolvmåneders periode.

Tillatelsen gjelder for et bestemt arbeid hos én eller flere bestemte arbeidsgivere, og den danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. § 6-3 sjette ledd.

4.4 Oppholdstillatelse til tjenesteytere

Oppholdstillatelse til utsendte arbeidstakere og selvstendige oppdragstakere er nærmere regulert i henholdsvis utlendingsforskriften §§ 6-13 og 6-14. Det følger av bestemmelsene at disse søkergruppene kan få oppholdstillatelse i maksimalt seks år. Utlendinger som har hatt oppholdstillatelse etter disse bestemmelsene i til sammen seks år, kan bare gis ny tillatelse etter de har oppholdt seg utenfor Norge i to år. Oppholdstillatelse etter §§ 6-13 og 6-14 gis uansett aldri utover det tidsrom det er søkt om og ikke utover oppdragets lengde, jf. § 10-16 femte ledd.

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter disse bestemmelsene at søkeren har kompetanse som faglært slik det er definert i § 6-1 første ledd første punktum og andre punktum bokstav b. I tillegg må det foreligge en kontrakt med en oppdragsgiver i Norge om å yte tjenester av begrenset varighet. Søkerens kompetanse må også være relevant for gjennomføringen av oppdraget.

Det følger videre av § 6-13 andre ledd at UDI fastsetter hva som regnes som lønn etter utlendingsloven § 24 første ledd bokstav b i tilfeller hvor søkeren er en utsendt arbeidstaker. Det fremgår av retningslinjen UDI 2020-002 punkt 2.6.1 at lønn er vederlag for utført arbeid, og at det som hovedregel bare er vederlag i penger som regnes som lønn. Det innebærer at dekning av utgifter til kost og losji, reise, telefon eller forsikringer eller tilsvarende naturalytelser ikke regnes som lønn ved vurderingen av om søkeren har lønnsvilkår på linje med det som er vanlig for norske arbeidstakere i tilsvarende stilling. For selvstendige oppdragstakere må det fremgå av kontrakten at oppdragstakeren skal motta godtgjørelse

som minst svarer til lønnskravet for arbeidstakere som omfattes av bestemmelsen om faglærte, jf. § 6-14 første ledd bokstav c.

Oppholdstillatelser etter §§ 6-13 og 6-14 er bundet til det eller de oppdragene som følger av kontrakten, og disse tillatelsene danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Det følger av § 9-6 at det kan gis oppholdstillatelse til utvalgte familiemedlemmer til tjenesteytere med oppholdstillatelse etter §§ 6-13 eller 6-14.

4.5 Oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende

Oppholdstillatelse for selvstendig næringsdrivende er nærmere regulert i utlendingsforskriften § 6-18. Det følger av første ledd i bestemmelsen at selvstendig næringsdrivende som skal drive varig næringsvirksomhet i Norge, har rett til oppholdstillatelse dersom det er nødvendig for etablering eller videre drift av virksomheten at den næringsdrivende oppholder seg i Norge og deltar aktivt i driften. Det er et vilkår at arbeidet som skal utføres i virksomheten, krever at den selvstendig næringsdrivende har kompetanse som faglært, jf. § 6-1 første ledd første punktum, og at det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra relevant fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, jf. § 6-1 første ledd andre punktum bokstav b. Søkeren må også godtgjøre at det er økonomisk grunnlag for driften, og at det foreligger tillatelse for virksomheten i henhold til øvrig lovgivning.

Det følger av § 6-18 andre ledd første punktum at det økonomiske grunnlaget er godtgjort dersom det er sannsynlig at den selvstendig næringsdrivende vil få tilstrekkelige midler fra drift av virksomheten til å oppfylle kravet til underhold i § 10-7 tredje ledd. Det er forutsetning for tillatelse at underholdet i det vesentlige vil være sikret gjennom næringsvirksomheten. Midler fra offentlige tilskuddsordninger kan inngå i vurderingen av det økonomiske grunnlaget, jf. § 6-18 andre ledd andre punktum. I henhold til tredje punktum kan UDI gi nærmere retningslinjer. Det følger av punkt 2.5 i UDI 2014-009 at det er særlig i tilfeller hvor søkeren skal starte ny bedrift i Norge at det vil være aktuelt å se hen til offentlige tilskudd ved siden av inntekten fra næringsvirksomheten. Med offentlige tilskudd menes midler fra Innovasjon Norge, fylkeskommunen eller andre offentlige institusjoner i Norge som gir støtte til bedrifter og selvstendig næringsdrivende. Ytelser fra Arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav) anses ikke som tilskudd. Inntekten fra næringsvirksomheten skal alltid utgjøre den vesentlige delen av underholdskravet, se A-4/2021 – Ikrafttredelse av endringer i utlendingsforskriften § 6-18 (økonomisk grunnlag ved oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende).

I henhold til § 6-18 tredje ledd må søkeren fremlegge dokumentasjon på sin kompetanse og rolle i virksomheten, en nøyaktig beskrivelse av virksomhetens art, finansierings- og budsjettplaner, regnskap hvis det foreligger, og forhåndsuttalelse om at nødvendige tillatelser fra annen myndighet vil bli gitt.

Oppholdstillatelsen er bundet til den bestemte virksomheten, og den danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. § 6-18 fjerde ledd. Det kan i tillegg gis adgang til å ta arbeid som arbeidstaker når særlige grunner tilsier det. UDI har gitt nærmere retningslinjer om hva som menes med særlige grunner i punkt 2.7 i UDI 2014-009. Med særlige grunner menes i denne sammenheng at den selvstendig næringsdrivende, for å kunne drive virksomheten

sin, kan være nødt til å inngå ansettelsesforhold for kortere perioder. For eksempel kan det gjelde en lege med egen praksis som kan være pålagt å ta vakter ved legevakten som ansatt i kommunen. Det kan også gjelde en kunstner som hos enkelte store kulturinstitusjoner ikke kan få oppdrag som selvstendig næringsdrivende, men kun som arbeidstaker. Et ønske om å supplere inntektene fra virksomheten med lønn fra et ansettelsesforhold eller et mer generelt ønske om også å ta annen type arbeid, anses ikke som særlige grunner.

4.6 Tilbakekall av oppholdstillatelse og utvisning på grunn av misbruk

Utlendinger har plikt til å møte personlig for å gi opplysninger som kan ha betydning for vedtaket i en utlendingssak, jf. utlendingsloven § 83 første ledd. Utlendingsmyndighetene baserer sine avgjørelser i stor grad på opplysninger og dokumentasjon som parten selv gir og fremlegger. Uriktige opplysninger bryter dette tillitsforholdet, og sterke allmennpreventive hensyn taler for at tillatelse som er gitt på uriktig grunnlag, skal tilbakekalles.

Utlendingsloven har egne regler om tilbakekall av oppholdstillatelse i utlendingsloven § 63. Det fremgår av første ledd at «midlertidig og permanent oppholdstillatelse kan tilbakekalles dersom utlendingen mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket». Å gi opplysninger mot bedre vitende, betyr at utlendingen visste eller burde ha visst at opplysningene som ble gitt, var uriktige. Det følger av rettspraksis at beviskravet er alminnelig sannsynlighetsovervekt, se bl.a. HR-2022-925-A.

Utlendinger som misbruker utlendingsregelverket, kan også vurderes utvist. Et vedtak om utvisning av tredjelandborgere innebærer et forbud mot fremtidig innreise til Norge, og som hovedregel også et forbud mot fremtidig innreise til hele Schengenområdet, for en bestemt tidsperiode. Dersom utlendingen befinner seg i Norge, innebærer et vedtak om utvisning også et pålegg om å forlate Norge og eventuelt Schengen.

Utvisning på grunn av misbruk kan både være aktuelt ved avslag på en søknad om oppholdstillatelse og ved tilbakekall av en oppholdstillatelse som allerede er gitt. I begge disse situasjonene står utlendingen uten oppholdstillatelse i Norge. Det følger av utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a at en utlending uten oppholdstillatelse kan utvises når vedkommende «forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven». I vurderingen av utvisningsspørsmålet må det «legges vekt på hvilke virkemidler som er benyttet for å gi uriktige opplysninger, hvorvidt de er gjentatt under sakens gang, om de fremstår som en bevisst, planlagt forledelse av myndighetene mv.», jf. punkt 15.1.2 i Ot.prp. nr. 75 (2006-2007). Det følger videre av rettspraksis at tilbakeholdelse eller fortielse av vesentlige opplysninger også omfattes av utvisningsbestemmelsen, se bl.a. LB-2016-89668.

5 Departementets vurderinger og forslag

5.1 Behovet for å motvirke misbruk og for å effektivisere saksbehandlingen

De siste årene har UDI avdekket et stort antall saker hvor det er fremlagt falske utdanningsdokumenter og fiktive arbeidstilbud, se nærmere omtale i punkt 2 og 3. De mange misbrukssakene er en viktig grunn til at saksbehandlingstiden for søknader om oppholdstillatelse som faglært har vært unormalt lang de siste årene. Behandlingen av disse søknadene er tids- og

ressurskrevende for både UDI og utenriksstasjonene. Kontrolltiltak slik som verifisering av utdanningsdokumenter, søk i åpne kilder og intervjuer krever betydelige ressurser. Det skaper også store utfordringer for saksbehandlingen når kontrollmetodene ikke gir tilstrekkelig informasjon til å avgjøre om søknaden skal innvilges eller avslås. Erfaringen viser at utlendingsmyndighetene bruker uforholdsmessig mye tid og ressurser på kontroll i misbrukssaker, uten at det gir den ønskede effekten.

En annen grunn til at saksbehandlingstiden har økt, er endringen i søkergruppen. Etter pandemien gjelder en større andel søknader arbeid som krever yrkesfaglig utdanning på videregående skoles nivå, og hvor søkeren ikke har tilstrekkelig formell utdanning sammenlignet med tilsvarende utdanning i Norge. I slike tilfeller må utlendingsmyndighetene vurdere om søkeren skal gis oppholdstillatelse på grunn av spesielle kvalifikasjoner basert på søkerens arbeidserfaring eventuelt i kombinasjon med noe formell utdanning. Slike vurderinger er ressurskrevende, og tar mye tid. Svært mange av disse sakene blir likevel avslått fordi søkeren ikke anses for å ha spesielle kvalifikasjoner som gir rett til oppholdstillatelse i Norge.

Departementet mener derfor at det er behov for å gjøre endringer i utlendingsforskriften kapittel 6 for å motvirke misbruk av arbeidsinnvandringsregelverket. Endringsforslagene skal også bidra til at utlendingsmyndighetene kan behandle søknader om oppholdstillatelse fra faglærte mest mulig ressurseffektivt.

5.2 Overgang fra rettighetsbestemmelser til «kan»-bestemmelser

Det er bare hovedprinsippene for arbeidsinnvandring som er lovfestet, mens de nærmere vilkårene for oppholdstillatelse er fastsatt i utlendingsforskriften. Det følger av forarbeidene til utlendingsloven at regjeringen er gitt et vidt spillerom til å regulere arbeidsinnvandringen slik den til enhver tid finner hensiktsmessig, se punkt 8.3.1 i Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) *Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)*. Det fremgår videre av St.meld. nr. 18 (2007-2008) *Arbeidsinnvandring* at forholdet mellom lovregulering og forskriftsregulering i utlendingsregelverket skal legge til rette for nødvendig tilpasning av reglene for arbeidsinnvandring ved raske endringer i arbeidsmarkedet, se punkt 5.1.5 siste avsnitt.

Det oppstilles ingen krav i utlendingsloven om at det skal utformes rettighetsbestemmelser i utlendingsforskriften. Regjeringen kan dermed bestemme hvorvidt det skal være en *rett* til oppholdstillatelse når vilkårene er oppfylt, eller om det bare skal åpnes for at det kan gis tillatelse etter et konkret skjønn. I dag er bestemmelser der personer gis tillatelse som ikke er tidsbegrenset og som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, utformet som rettighetsbestemmelser. Dette gjelder bl.a. bestemmelsene om oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere mv. (§ 6-1) og til selvstendig næringsdrivende (§ 6-18). Det følger av ordlyden i utlendingsforskriften §§ 6-1 første ledd og 6-18 første ledd at personer som omfattes av bestemmelsene og som fyller vilkårene, har rett til oppholdstillatelse. Det innebærer blant annet at søknader om oppholdstillatelse som faglært ikke kan avslås på generelt grunnlag, for eksempel på grunn av lav notoritet på dokumenter og mistanke om falske utdanningsdokumenter.

Departementet foreslår å endre rettighetsbestemmelsene i utlendingsforskriften §§ 6-1 og 6-18 til «kan»-bestemmelser. Forslaget innebærer at det er opp til utlendingsmyndighetene å vurdere om oppholdstillatelse skal innvilges. Det åpner for en skjønnsmessig vurdering av troverdigheten til dokumenter og opplysninger, og gir adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag hvor det er fremlagt dokumentasjon med lav notoritet.

5.3 Adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag pga. lav notoritet

Utlendingsmyndighetene bør gis adgang til å avslå søknader på grunn av mistanke om misbruk, uten å måtte gjennomføre ressurskrevende kontrolltiltak som likevel ikke gir tilstrekkelig informasjon. Dette er særlig aktuelt i saker hvor søkeren fremlegger utdannings-dokumenter fra land hvor dokumenter generelt har lav notoritet. Vi viser til omtalen av problemstillingen i punkt 3.2 og behovet for å iverksette tiltak i punkt 5.1.

Departementet foreslår derfor endringer i bestemmelsen om oppholdstillatelse til faglærte mv., se forslag til nytt § 6-1 fjerde ledd i utlendingsforskriften. Nytt fjerde ledd gir adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag hvis den fremlagte dokumentasjonen er fra områder der dokumenter generelt har lav notoritet.

Kravet om fagkompetanse gjelder også ved søknader om oppholdstillatelse til utsendte arbeidstakere (§ 6-13), til selvstendig oppdragstakere (§ 6-14) og til selvstendig næringsdrivende (§ 6-18). Utfordringen med lav notoritet på utdanningsdokumenter kan derfor være den samme i disse sakstypene. Departementet har vurdert om det skal gis en generell bestemmelse i kapittel 6 som gir adgang til å avslå søknader om oppholdstillatelse på generelt grunnlag som følge av dokumentsituasjonen, men har kommet frem til at det vil være mer brukervennlig å regulere det i de ulike bestemmelsene. Departementet foreslår derfor at det fremgår av §§ 6-13, 6-14 og 6-18 at tillatelse etter disse bestemmelsene kan avslås på generelt grunnlag i henhold til reglene i § 6-1 fjerde ledd, se forslag til endringer i punkt 7 nedenfor.

De foreslåtte endringene gjør det mulig å avslå søknader fra land der dokumentsituasjonen gjør det vanskelig å vurdere troverdigheten av dokumenter, samt opplysninger om utdanning og arbeidserfaring. Departementet bemerker at det i andre utlendingssaker gjelder lignende krav om at dokumenter og opplysninger er godtgjort. For eksempel kreves det i de fleste sakstypene at utlendingen har fremlagt tilstrekkelig dokumentasjon på sin identitet og at identiteten er sannsynliggjort, før tillatelse kan innvilges. Videre kreves det i familieinn-vandringssaker at familierelasjonen er dokumentert og sannsynliggjort.

5.4 Innstramning av adgangen til å gi tillatelse pga. spesielle kvalifikasjoner

Departementet viser til at det er en utfordring at søkere i svært mange saker som gjelder yrkesfaglig utdanning ikke har tilstrekkelig formell utdanning sammenlignet med tilsvarende utdanning i Norge. Utlendingsmyndighetene må derfor vurdere om søkeren har «spesielle kvalifikasjoner» på bakgrunn av sin arbeidserfaring, ev. kombinert med noe utdanning, jf. utlendingsforskriften § 6-1 første ledd.

Søkere som ikke har fullført formell utdanning, må fremlegge attester eller annen dokumentasjon fra tidligere arbeidsgivere for å synliggjøre at de har tilstrekkelig

fagkompetanse. Dokumentasjonen må inneholde utfyllende opplysninger om arbeids-oppgavene som er utført og kravene til arbeidet. UDI legger også vekt på dokumentasjon som viser at søkeren har gjennomført deler av den formelle utdanningen. Som hovedregel må søkere uten formell utdanning ha flere års opplæring og arbeidsfaring, samt dokumentere grundig hvordan kompetansen har blitt tilegnet, før faglærttillatelse på bakgrunn av spesielle kvalifikasjoner kan innvilges. Kortfattede attester og CV er ikke nok til å dokumentere spesielle kvalifikasjoner gjennom realkompetanse.

Mangel på utdanning eller utilstrekkelig formell utdanning som krever en nærmere vurdering av om søkeren har spesielle kvalifikasjoner, forekommer innenfor en rekke yrkesfaglige utdanningsretninger. Spesielle kvalifikasjoner vurderes også i saker der søkeren har en formell utdanning som ikke er relevant for den aktuelle stillingen, fordi jobben krever annen type kompetanse som søkeren har tilegnet seg gjennom realkompetanse eller ev. i kombinasjon med noe utdanning. Utlendingsmyndighetene bruker i dag mye tid i saksbehandlingen på å vurdere om søkeren har relevant yrkesfaglig kompetanse i form av spesielle kvalifikasjoner. Ifølge UDI er det i mange søknader fra denne gruppen ikke dokumentert at det foreligger spesielle kvalifikasjoner, dvs. det er ikke dokumentert at søkeren har kompetanse som tilsvarer den aktuelle fagutdanningen i Norge. Noe av bakgrunnen for dette er at det er en prinsipiell forskjell på formell utdanning og arbeidserfaring. Det er ressurskrevende for utlendingsmyndighetene å måtte vurdere alle søknader der søkeren ikke oppfyller kompetansekravet, opp mot spesielle kvalifikasjoner. Det har heller ikke vært meningen at mange uten formell kompetanse skal kunne innvilges faglærttillatelse. Det er imidlertid noen utvalgte bransjer hvor det er viktig å ha dette alternativet, slik som i oljenæringen.

Departementet mener det er behov for å stramme inn dagens bestemmelse i utlendings-forskriften § 6-1 første ledd, hvor formuleringen «spesielle kvalifikasjoner» er et eget grunnlag for tillatelse. Istedenfor foreslår departementet at det gis adgang til å gi tillatelse *i særlige tilfeller*, forutsatt at søkeren har en særskilt kompetanse innenfor et yrke eller fagområde, se forslag til § 6-1 nytt tredje ledd. Det vil være en forutsetning for å kunne gi tillatelse etter § 6-1 nytt tredje ledd at de øvrige vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Søkere med fagutdanning som ikke er relevant for stillingen, kan også vurderes etter nytt tredje ledd. I slike tilfeller er det imidlertid en forutsetning at søkeren har en annen særskilt kompetanse som stillingen krever.

Etter dagens bestemmelse kan det gis oppholdstillatelse på grunn av spesielle kvalifikasjoner til idrettsutøvere og trenere som deltar i idrett på høyt nivå. Innstramningen er ikke ment å endre forvaltningspraksisen knyttet til denne søkergruppen.

5.5 Innføring av krav om digital bekreftelse av arbeids- og oppdragstilbud

UDI har avdekket en rekke misbrukssaker hvor søkere fremlegger fiktive arbeidstilbud. Dette forekommer både i forbindelse med søknader om oppholdstillatelse som faglært arbeidstaker etter utlendingsforskriften § 6-1 og søknader om oppholdstillatelse som sesongarbeider etter § 6-3. Slike misbrukssaker øker risikoen for at det innvilges oppholdstillatelse på feilaktig grunnlag. I mange av sakene oppgis norske virksomheter som arbeidsgiver, uten at disse har tilbudt arbeid til den aktuelle søkeren. Samtidig blir søkere som tror at de blir tilbudt

arbeid i Norge, lurt til å betale penger for en formidlingstjeneste de ikke får. Det er også ressurskrevende for utlendingsforvaltningen å behandle misbrukssaker.

På denne bakgrunn er det ønskelig å ta i bruk bedre kontrolltiltak som sikrer at arbeids- eller oppdragstilbudet som ligger til grunn for søknaden om oppholdstillatelse, er reelt. Et mulig tiltak er å innføre et krav om at arbeidsgivere og oppdragstakere skal identifisere seg når de bekrefter henholdsvis arbeidstilbudet eller oppdragstilbudet.

I utgangspunktet kan brukere, herunder virksomheter, henvende seg til forvaltningen i papirform. Unntak fra denne hovedregelen krever et rettslig grunnlag, vanligvis hjemmel i lov. Samtidig kan alle som henvender seg til et forvaltningsorgan, benytte elektronisk kommunikasjon dersom forvaltningsorganet har lagt til rette for dette, jf. forvaltningsloven § 15a andre ledd. Selv om forvaltningen ikke kan kreve at brukere benytter elektronisk kommunikasjon, kan forvaltningen kreve at brukere som velger å henvende seg elektronisk til forvaltningen, gjør det på den anviste måten, for eksempel ved bruk av spesielle skjema, bruk av en bestemt prosedyre eller lignende, jf. eforvaltningsforskriften § 3 første ledd. Innenfor de rammer som lovgivningen på det enkelte forvaltningsområde setter, er det i stor grad opp til det enkelte forvaltningsorgan om de vil legge til rette for elektronisk kommunikasjon og hvordan det skal skje.

Det følger av utlendingsloven § 56 femte ledd at det kan gis nærmere bestemmelser i forskrift om fremgangsmåten ved fremsettelse av søknad om oppholdstillatelse. Slike regler er gitt i utlendingsforskriften § 10-2 første ledd, hvor UDI er gitt kompetanse til å gi nærmere retningslinjer om hvordan en søknad om oppholdstillatelse skal fremsettes. UDI kan i henhold til bestemmelsen kreve at søknaden fremmes på fastsatt skjema, eller kan gi adgang til å fremme søknaden elektronisk. Arbeidsgivere og oppdragsgivere kan fremme søknad om oppholdstillatelse på vegne av arbeidstakere eller utsendte arbeidstakere og deres nærmeste familiemedlemmer, forutsatt at det foreligger skriftlig fullmakt, jf. utlendings-forskriften § 10-3 første ledd. I tillegg gjelder det særskilte dokumentasjonskrav for arbeidsgivere og oppdragsgivere etter henholdsvis utlendingsforskriften §§ 6-9 første ledd og 6-16 tredje ledd. Arbeidsgivere skal fremlegge nødvendige opplysninger om arbeidsforholdet på fastsatt arbeidstilbuds-skjema, mens oppdragsgivere skal fremlegge nødvendige opplysninger om oppdraget og om arbeidsforholdet i utlandet på fastsatt oppdragstilbuds-skjema. Skjemaene skal undertegnes av alle parter, med mindre UDI har fastsatt noe annet i retningslinjer.

Det følger av eforvaltningsforskriften § 4 første ledd at de som henvender seg til et forvaltningsorgan ved hjelp av elektronisk kommunikasjon som utgangspunkt kan gjøre det uten å ta i bruk spesielle sikkerhetstjenester eller -produkter, med mindre noe annet er bestemt. Det kan blant annet følge av lovgivningen på det aktuelle forvaltningsområdet at det gjelder spesielle krav til henvendelsen, for eksempel et krav om underskrift, bekreftelse av identitet eller lignende. Det følger videre av eforvaltningsforskriften § 4 andre ledd at forvaltningsorganer i det enkelte tilfelle kan be om opplysninger som bekrefter avsenders identitet eller fullmakter, eller stille krav om at bestemte sikkerhetstjenester og -produkter skal tas i bruk, dersom dette er av betydning for håndtering av henvendelsen.

Det innebærer at UDI i henhold til gjeldende regelverk ikke kan kreve at alle arbeids- eller oppdragstilbudsskjema fremsettes elektronisk og ved bruk av elektronisk autentisering. Departementet foreslår derfor endringer i utlendingsforskriften §§ 6-9 og 6-16 slik at arbeids- og oppdragsgivere kan pålegges en plikt til å bekrefte ektheten av hhv. arbeids- og oppdragstilbud gjennom bruk av elektronisk autentisering.

Enkelte arbeidstakere gis oppholdstillatelse for vitenskapelig, kulturelt og religiøst arbeid etter utlendingsloven § 26, hvor det også kreves et arbeids- eller oppdragstilbud. Dette gjelder praktikanter (§ 6-21), musikere, artister og kulturarbeidere (§ 6-22), medarbeidere i ideelle, religiøse og humanitære organisasjoner (§ 6-23) og Norecdeltakere (§ 6-24). Departementet foreslår at det gis en tilsvarende hjemmel til å pålegge en plikt til å bekrefte ektheten av hhv. arbeids- eller oppdragstilbud gjennom bruk av elektronisk autentisering ved søknader etter disse bestemmelsene, se forslag til ny utlendingsforskrift § 6-32a.

Det er ikke hensiktsmessig å regulere nærmere i forskriften hvordan autentiseringen og koblingen til søkeren skal skje. Det er opp til UDI å bestemme den tekniske løsningen, men i praksis innebærer forslaget at en arbeidsgiver eller oppdragsgiver i Norge må logge seg inn i et elektronisk skjema med eID for å bekrefte at de har gitt et arbeids- eller oppdragstilbud til en utlending som skal utføre arbeid i Norge. Bestemmelsen åpner også for at UDI kan kreve at alle opplysninger om arbeidet eller oppdraget gis elektronisk av arbeidsgiveren eller oppdragsgiveren. Autentiseringen av arbeidsgiveren og oppdragsgiveren kobles deretter til søkeren. For eksempel kan bekreftelsen fra arbeidsgiveren eller oppdragsgiveren generere en kode som søkeren må bruke for å registrere søknaden om oppholdstillatelse i den elektroniske søknadsportalen. På denne måten hindrer man at utlendinger som ikke har et konkret arbeids- eller oppdragstilbud, kan registrere søknader som utlendingsforvaltningen må bruke ressurser på å behandle.

5.6 Bierverv ved siden av arbeidsforholdet som faglært arbeidstaker

5.6.1 Adgang til å ta arbeid for annen arbeidsgiver og drive næringsvirksomhet

Faglærte med oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 6-1 kan i utgangspunktet bare jobbe heltid for én arbeidsgiver i Norge, jf. utlendingsloven § 23 første ledd bokstav d. Formålet med denne begrensningen er å sikre ordnede arbeidsforhold i det norske arbeidsmarkedet. Krav til heltidsarbeid og likeverdige lønns- og arbeidsvilkår skal sikre at faglærte arbeidsinnvandrere har en inntekt de kan leve av. Disse kravene skal også motvirke sosial dumping og utnytting av utenlandsk arbeidskraft. Begrensingen gjør det også enklere for utlendingsmyndighetene å føre kontroll med at vilkårene for tillatelsen er oppfylt.

Samtidig er det åpnet for at det kan gjøres unntak fra hovedregelen om én arbeidsgiver etter en konkret vurdering av stillingens art. Det følger av forarbeidene til utlendingsloven at det i vurderingen av om det kan gjøres unntak skal ses hen til hva som er normalt i forhold til den aktuelle yrkesgruppen, se Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) punkt 8.5.2. I tilfeller hvor også innenlandsk arbeidskraft ofte har flere arbeidsgivere, skal det mindre til for å gjøre unntak enn i tilfeller hvor dette forekommer sjeldnere.

UDI har gitt nærmere retningslinjer om når det kan gjøres unntak fra hovedregelen om én arbeidsgiver i UDI 2014-018 punkt 3.1.4. Retningslinjen inneholder enkelte eksempler på yrkesgrupper hvor det er vanlig med arbeid for flere arbeidsgivere. Det nevnes bl.a.

- organister som ved siden av jobben skal undervise ved den lokale musikk- eller kulturskolen,
- jordmødre med spesiell kompetanse som ansettes ved flere sykehus for å kunne tilby alternative metoder,
- ingeniører som ved siden av heltidsstillingen i oljebransjen skal jobbe som gjesteprofessor ved en utdanningsinstitusjon, og
- forskere eller leger som jobber ved flere forskningsinstitusjoner eller eventuelt ved forskningsinstitusjon og et sykehus eller et forlag.

I henhold til gjeldende forvaltningspraksis er det ikke tillatt å drive næringsvirksomhet ved siden av heltidsstillingen som faglært arbeidstaker. Bakgrunnen for denne praksisen er en tolkning av utlendingsforskriften § 6-1 femte ledd, samt formålet med oppholdstillatelse som arbeidstaker.

Departementet har mottatt flere henvendelser hvor det anføres at begrensningen til arbeid hos én arbeidsgiver er lite fleksibel, og at unntaksadgangen praktiseres for strengt av utlendingsforvaltningen. Problemstillingen har vært særlig aktuell i forbindelse med vitenskapelig ansatte som tar sensoroppdrag ved andre utdanningsinstitusjoner. Ifølge UDI er utfordringen med sensoroppdrag at vitenskapelig ansatte sjelden eller aldri har konkrete tilbud om slike oppdrag på søknadstidspunktet, da sensoroppdragene normalt kommer i ettertid og underveis i en tillatelsesperiode. En eventuell plikt eller forventning fra arbeidsgiver til å påta seg sensoroppdrag i tilknytning til den vitenskapelige stillingen fremgår normalt heller ikke av søkerens arbeidskontrakt eller av arbeidstilbudet. Siden UDI vurderer unntak fra hovedregelen om arbeid for kun én arbeidsgiver på søknadstidspunktet, er det ikke mulig for UDI å vurdere om det skal gjøres unntak hvis slike opplysninger ikke fremkommer i søknaden. Oppholdstillatelse til vitenskapelig ansatte er derfor som regel begrenset til arbeid for utdanningsinstitusjonen vedkommende er ansatt hos.

Kravet om kun én arbeidsgiver skal først og fremst motvirke at utlendinger tar flere deltids-stillinger for å oppfylle kravet om heltidsarbeid. Det kan imidlertid også være behov for å beskytte arbeidstakere i heltidsstillinger mot utnytting. Arbeidsinnvandring skal ikke svekke avtaler og regelverk i norsk arbeidsliv, og arbeidsinnvandrere skal derfor ha inntekt, arbeidstid og fritid på linje med andre arbeidstakere i Norge. På den annen side er det vanlig i enkelte bransjer at arbeidstakere ved siden av sin hovedstilling tar midlertidige oppdrag eller arbeid for andre enn arbeidsgiveren. Som nevnt over er det vanlig at vitenskapelig ansatte ved universiteter og høyskoler tar sensor- eller veiledningsoppdrag hos andre utdanningsinstitusjoner. Videre forekommer det at fagpersoner i heltidsstillinger utgir faglitteratur og i den forbindelse driver selvstendig næringsvirksomhet gjennom enkelt-personforetak. Det kan også tenkes at arbeidstakere ønsker å kombinere heltidsjobb med oppstart av egen bedrift. En annen gruppe hvor det er vanlig med bistillinger er leger eller sykepleiere som tar vakter ved en annen institusjon enn der de jobber.

Det er ønskelig å legge til rette for at faglærte arbeidstakere kan ta arbeid eller drive næringsvirksomhet innenfor sitt fagfelt ved siden av hovedstillingen som ligger til grunn for oppholdstillatelsen som faglært. Departementet foreslår derfor endringer i utlendingsforskriften § 6-1 for å gi faglærte arbeidstakere en slik adgang også underveis i tillatelsesperioden, uten at de må søke om ny oppholdstillatelse. Det er en forutsetning at den enkeltes fagkompetanse er relevant for biervervet. Det åpnes dermed ikke for at faglærte arbeidstakere kan ta ethvert arbeid, herunder ufaglærte stillinger, da dette vil kunne åpne for omgåelse av arbeidsinnvandringsregelverket og føre til fortrenging av innenlandsk arbeidskraft. Det gir heller ingen god utnyttelse av arbeidskraften hvis faglærte arbeidsinnvandrere gis adgang til å jobbe i stillinger de er overkvalifiserte til.

Videre er det viktig å forebygge utnyttelse av utenlandsk arbeidskraft. Behovet for å utvide adgangen til å kunne ha bierverv ved siden av hovedstillingen synes å være mest fremtredende for arbeidstakere i forsker- og vitenskapelige stillinger. Samtidig er det større utfordringer med utnyttelse av arbeidstakere i stillinger på yrkesfaglig nivå, da disse ofte jobber i bransjer med høyere forekomst av arbeidslivskriminalitet.

Departementet mener derfor at adgangen til å utøve bierverv bør begrenses til de tilfeller hvor også innenlandsk arbeidskraft ofte har flere arbeidsgivere ved siden av hovedstillingen. I tillegg må omfanget av biervervet være begrenset enten i form av en lav stillingsandel eller et kort tidsrom. På denne bakgrunn foreslår departementet at faglærte arbeidstakere i stillinger som krever høyere utdanning, kan ta arbeid for annen arbeidsgiver eller drive næringsvirksomhet ved siden av hovedstillingen når arbeidet eller næringsvirksomheten skjer i sammenheng med eller i forlengelsen av hovedstillingen, se forslag til nytt syvende ledd i § 6-1. Det er en forutsetning at den enkelte fortsetter i hovedstillingen og i samme stillingsandel som tidligere, og at omfanget av biervervet er begrenset.

5.6.2 Adgang til å ta verv

Det følger av utlendingsloven § 55 første ledd at utlendinger som skal ta arbeid mot eller uten vederlag, må ha oppholdstillatelse. Med arbeid menes i den forbindelse, og i vid forstand, en ytelse som representerer en verdiskapning. Verdiskapningen kan være både materiell eller ideell. Det skal lite til for at en ytelse anses som arbeid. Det innebærer at både lønnede og ulønnede verv normalt vil anses som arbeid i utlendingsrettslig forstand.

Departementet har mottatt henvendelser med spørsmål om vilkårene i faglærtbestemmelsen er til hinder for at faglærte kan ta lønnede verv eller verv hvor det det betales godtgjørelse for tapt arbeidsinntekt. Problemstillingen har kommet opp i forbindelse med styreverv i studentorganisasjoner og verv som tillitsvalgt for en fagforening.

Det er ikke nærmere drøftet i forarbeidene om begrensningene i faglærttillatelsen også innskrenker arbeidstakernes adgang til å ta verv ved siden av arbeidet. Problemstillingen blir derfor vurdert individuelt fra sak til sak opp mot vilkårene for tillatelsen. I den forbindelse er det relevant å se hen til vervets omfang, påvirkning på hovedstillingen og hvilken relevans utlendingens fagkompetanse har for vervet. De konkrete vurderingene foretas av utlendingsmyndighetene i den enkelte sak. Departementet ser ikke bort fra at personer i enkelte saker har takket nei til verv på grunn av vilkårene for oppholdstillatelse.

Av integreringshensyn er det ønskelig at innvandrere kan delta i frivillig arbeid og engasjere seg i norsk samfunnsutvikling slik at de gis påvirkningsmuligheter på lik linje med andre innbyggere. Det er derfor gjort unntak fra kravet om oppholdstillatelse for frivillig, vederlagsfritt arbeid hos humanitære, ideelle eller religiøse organisasjoner i utlendingsforskriften. § 1-1A. Det innebærer at ulønnede verv og annet arbeid for frivillighetssentraler, idrettslag, kulturforeninger, religiøse menigheter og lignende i utgangspunktet kan utøves ved siden av stillingen som faglært. Aktiviteter som normalt utføres av lønnede ansatte eller tjenester som normalt kjøpes av næringsdrivende, er ikke omfattet. Bakgrunnen for denne begrensningen er dels å hindre utnytting av sårbare personer og dels å motvirke urettferdig konkurranse med næringsvirksomhet.

Det er et mål i integreringspolitikken å øke innvandrernes deltakelse i de ulike samfunnsarenaene. For eksempel er det ønskelig at flere innvandrere blir medlemmer i fagforeninger, idrettslag, kulturforeninger, politiske partier og interesseorganisasjoner. Arbeidsinnvandrere har som alle andre arbeidstakere, rett til permisjon i det omfang som er nødvendig for å oppfylle en lovbestemt møteplikt i offentlige organer, jf. arbeidsmiljøloven § 12-13. Dette gjelder uansett om det er statlige, kommunale og fylkeskommunale organer, eller om det er folkevalgte organer eller andre styrer, råd, nemnder og utvalg opprettet i eller i medhold av lov, jf. Ot.prp. nr. 50 (1993–94) punkt 1.4.

En streng praktisering av vilkårene i faglærtbestemmelsen kan begrense muligheten til å ta lønnede verv eller verv hvor det betales godtgjørelse for tapt arbeidsinntekt. Departementet har vanskelig for å se hvorfor denne gruppen skal gis dårligere muligheter til deltakelse i arbeidslivet og samfunnet enn befolkningen for øvrig. En slik begrensning kan også utgjøre et hinder for rask integrering. Departementet foreslår derfor at det presiseres i forskriftsbestemmelsen at personer med faglærttillatelse kan inneha verv, uavhengig av om disse er lønnet eller ulønnet, ved siden av hovedstillingen, se forslag til nytt syvende ledd i utlendingsforskriften § 6-1.

Det er en forutsetning at den enkelte fortsetter i hovedstillingen og i tilnærmet samme stillingsandel som tidligere. Bakgrunnen for dette er at arbeidsinnvandring fra tredjeland skal være kontrollert og behovsstyrt. Oppholdstillatelsen til faglærte arbeidstakere er knyttet til en bestemt type arbeid (hovedstillingen), og det er et vilkår for tillatelse at den enkeltes fagkompetanse er relevant for stillingen. Det tillates derfor ikke at personer med midlertidig oppholdstillatelse som faglært, kan utøve et verv på fulltid eller frikjøpes i større omfang fra sin hovedstilling. Departementet mener at omfanget ikke bør overstige 30 prosent av hovedstillingen, men ber om innspill fra høringsinstansene på dette punktet. En slik regel begrenser uansett ikke arbeidsinnvandreres rett til å bli medlem i en fagforening og delta på aktiviteter i regi av foreningen, som ligger i kjernen av organisasjonsfriheten.

Departementet gjør videre oppmerksom på at tilknytningen til hovedstillingen kun gjelder så lenge utlendingen har midlertidig oppholdstillatelse. Faglærte kan søke om permanent oppholdstillatelse etter tre år med midlertidig oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 6-1. Personer med permanent oppholdstillatelse kan ta ethvert arbeid i Norge og vil kunne inneha verv på fulltid.

5.7 Andre endringer i bestemmelsen om faglærte arbeidstakere

Departementet foreslår å oppheve någjeldende femte ledd i utlendingsforskriften § 6-1. Bestemmelsen gjør unntak fra kravet i henholdsvis § 6-1 første ledd bokstav c og fjerde ledd om at søkeren enten er omfattet av en kvote eller at stillingen ikke kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS eller EFTA. Unntaket i femte ledd gjelder kun for borgere av et land som er medlem i WTO og som er ansatt i et internasjonalt selskap. Bakgrunnen for bestemmelsen er utlendingsloven § 23 første ledd bokstav c andre punktum, som fastslår at krav om kvote eller arbeidsmarkedsmessig vurdering ikke gjelder hvis søkeren i medhold av internasjonale avtaler som Norge er bundet av, har rett til oppholdstillatelse for å utføre arbeid.

Norge er bundet av internasjonale handelsregler, såkalte WTO-forpliktelser, som bl.a. følger av General Agreement on Trade in Services (GATS), samt bilaterale og multilaterale frihandelsavtaler. Etter GATS artikkel I(2)(d) kan tjenester ytes "by a service supplier of one Member, through presence of natural persons of a Member in the territory of any other Member". Dette medfører økt personbevegelighet over landegrenser, og innebærer at utenlandske tjenesteytere kan utføre arbeid og levere tjenester i Norge ved hjelp av sine egne ansatte. Det følger imidlertid av avtalens vedlegg om personbevegelighet i forbindelse med tjenesteyting, at avtalen kun omfatter personer som er ansatt hos en tjenesteyter i avsenderstaten, og ikke gjelder for personer som ansettes i mottakerlandet. Avtalen påvirker dermed ikke reglene om utlendingers tilgang til det norske arbeidsmarkedet, samt deres adgang til å oppholde seg og arbeide i Norge på permanent basis. WTO-forpliktelsene har følgelig kun betydning for oppholdstillatelse som gis til tjenesteytere i medhold av utlendingsforskriften §§ 6-13 og 6-14, jf. utlendingsloven § 24.

Oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere i medhold av utlendingsforskriften § 6-1, jf. utlendingsloven § 23, forutsetter imidlertid ansettelse hos en arbeidsgiver i Norge. Tilfeller av tjenesteyting gjennom midlertidig utsending av personer til Norge faller dermed utenfor bestemmelsens anvendelsesområde. På denne bakgrunn foreslår departementet at någjeldende § 6-1 femte ledd oppheves.

I tillegg foreslår departementet enkelte språklige endringer i bestemmelsen som ikke innebærer materielle endringer. For eksempel foreslår departementet at det fremgår tydeligere av § 6-1 første ledd at søkeren må ha fullført utdanning av minst tre års varighet fra universitet eller høyskole, eller har fullført en fagutdanning som minst tilsvarer tre års opplæring på videregående skoles nivå.

5.8 Endringer i reglene for tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende

De foreslåtte endringene i utlendingsforskriften § 6-1 påvirker også vilkårene for oppholdstillatelse til tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende etter §§ 6-13, 6-14 og 6-18. Det følger av disse bestemmelsene at tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende må oppfylle kravet til faglærtkompetanse i § 6-1 første ledd første punktum og andre punktum bokstav b.

Som følge av endringene i § 6-1, må henvisningen til faglærtbestemmelsen i henholdsvis §§ 6-13, 6-14 og 6-18 oppdateres. Departementet foreslår at henvisningen til at utlendingen har kompetanse som faglært, erstattes av en henvisning til at utlendingen har fullført utdanning som nevnt i utlendingsforskriften § 6-1 første ledd eller er omfattet av § 6-1 tredje ledd. Det innebærer at tjenesteytere og selvstendig næringsdrivende som søker oppholdstillatelse i medhold av §§ 6-13, 6-14 eller 6-18, i særlige tilfeller kan gis tillatelse etter disse bestemmelsene dersom de har en særskilt kompetanse innenfor et yrke eller fagområde. I tillegg foreslår departementet at kravet til autorisasjon eller godkjenning fra ansvarlig fagmyndighet fremgår eksplisitt av bestemmelsene. I dag henvises det kun til relevant ledd, punktum og bokstav i faglærtbestemmelsen, noe som er lite brukervennlig.

Videre foreslår departementet å presisere i reglene om oppholdstillatelse til selvstendige oppdragstakere at oppdraget som skal utføres i Norge, må være av begrenset varighet, se forslag til endringer i utlendingsforskriften § 6-14 første ledd. Et slikt krav gjelder for alle tjenesteytere og følger allerede eksplisitt av reglene for utsendte arbeidstakere. Selvstendige oppdragstakere som ønsker å drive varig næringsvirksomhet i Norge, kan søke om oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende etter utlendingsforskriften § 6-18.

Departementet foreslår videre regeltekniske endringer ved bruk av punktlister i § 6-13, slik det er gjort i §§ 6-1, 6-14 og 6-18. Det gir en mer konsekvent regelutforming og gjør bestemmelsen mer brukervennlig. Det er også gjort enkelte språklige endringer for å sikre en mer konsekvent språkbruk på tvers av bestemmelsene.

5.9 Endringer i reglene for studenter og arbeidssøkere

Det kan gis oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 6-19 tredje ledd til utlendinger som har kompetanse som faglært, men som trenger tilleggsutdanning eller praksis for å få den nødvendige godkjenningen av utdanningen i Norge. I tillegg kan det gis oppholdstillatelse til en utvalgt gruppe faglærte som skal søke arbeid i Norge, jf. utlendingsforskriften §§ 6-29 og 6-29a. Disse bestemmelsene oppstiller et vilkår om at personen må være faglært slik det er definert i § 6-1 første ledd. Som følge av endringene i § 6-1, må henvisningen til faglært-bestemmelsen i §§ 6-19, 6-29 og 6-29a oppdateres. Departementet foreslår at henvisningen til at utlendingen har kompetanse som faglært erstattes av en henvisning til at utlendingen har fullført utdanning som nevnt i § 6-1 første ledd.

Videre er det ønskelig å legge til rette for at flere internasjonale studenter og doktorgrads-stipendiater blir værende i Norge etter endt utdanning. Doktorgradsstipendiater og studenter med avsluttet grad som fyller vilkårene for faglærttillatelse og som på søknadstidspunktet har en gyldig oppholdstillatelse som faglært eller student, kan innvilges oppholdstillatelse for å søke arbeid som faglært etter § 6-29. En slik arbeidssøkertillatelse kan gis for til sammen ett år og gir adgang til å ta heltidsarbeid som ufaglært i arbeidssøkerperioden. På grunn av de mange misbrukssakene har UDI prioritert behandlingen av søknader om oppholdstillatelse fra faglærte arbeidstakere og sesongarbeidstakere. Saksbehandlingstiden for arbeidssøker-tillatelse er derfor lengre enn tidligere.

Lang saksbehandlingstid skaper noen utfordringer for denne søkergruppen. Doktorgrads-stipendiater og nyutdannede som søker om arbeidssøkertillatelse (dvs. tillatelse på nytt

faktisk grunnlag), kan fortsatt få opphold på samme vilkår som tidligere tillatelse inntil søknaden om ny tillatelse er endelig avgjort, jf. utlendingsloven § 61 sjuende ledd. Doktorgradsstipendiater som søker om arbeidssøkertillatelse innen én måned før utløp av faglærttillatelsen, har rett til fortsatt opphold på de samme vilkårene som for faglærte. Dette innebærer at stipendiaten ikke kan ta ufaglært arbeid under søknadsbehandlingen og frem til han eller hun har fått innvilget en arbeidssøkertillatelse. Nyutdannede som søker om arbeidssøkertillatelse innen én måned før utløp av studietillatelsen, har rett til fortsatt opphold på de samme vilkårene som for studenter. Dette innebærer at personen bare kan ta deltidsarbeid opptil 20 timer i uken og heltidsarbeid i de ordinære feriene.

Departementet mener det kan være hensiktsmessig å gi doktorgradskandidater og nyutdannede som har søknad om arbeidssøkertillatelse til behandling, mulighet til henholdsvis å ta arbeid som ikke krever fagutdanning og heltidsarbeid under søknadsbehandlingen. Departementet foreslår derfor at det tas inn et nytt andre ledd i utlendingsforskriften § 6-29 som åpner for at utlendinger som søker tillatelse etter første ledd, kan ta arbeid uten begrensninger i tidligere tillatelse inntil søknaden er endelig avgjort. Dagens andre ledd blir nytt tredje ledd.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene i høringsnotatet har ikke vesentlige økonomiske konsekvenser, men forventes å gi administrative forenklinger som bidrar til mindre ressurskrevende og raskere saksbehandling i arbeidsinnvandringssaker.

Forslaget om å stramme inn muligheten til å gi oppholdstillatelse på grunn av spesielle kvalifikasjoner forventes å forenkle saksbehandlingen i ca. 10 prosent av sakene. I tillegg innebærer forslagene om å erstatte rettighetsbestemmelsen og om å gi adgang til å avslå søknader på generelt grunnlag, at utlendingsmyndighetene vil bruke mindre tid og saksbehandlingsressurser på søknader om oppholdstillatelse som inneholder utdanningsdokumenter med lav notoritet.

Videre kan forslaget om å regulere adgangen til å ha bierverv redusere antall brukerhenvendelser og forenkle saksbehandlingen av søknader om fornyet oppholdstillatelse og permanent oppholdstillatelse.

7 Forslag til regelverksendringer

Departementet foreslår følgende endringer i forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften):

§ 6-1 skal lyde:

§ 6-1 Oppholdstillatelse til faglærte mv.

Arbeidstakere som *har en fullført* utdanning *av minst tre års varighet fra høyskole eller universitet eller har en fullført fagutdanning som minst tilsvarer tre års opplæring på videregående skoles nivå, kan* få oppholdstillatelse. Det er et vilkår for tillatelse etter denne bestemmelsen at

a. arbeidstakerens kompetanse anses som relevant for stillingen,

b. det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra *ansvarlig* fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, og

c. arbeidstakeren omfattes av kvoten for faglærte*, jf. § 6-12.*

For grupper av søkere kan vilkårene skjerpes når særlige hensyn tilsier det. Det kan for eksempel stilles strengere krav til utdanning. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Arbeidstakere som ikke fyller kompetansekravet i første ledd, kan i særlige tilfeller gis oppholdstillatelse dersom vedkommende har særskilt kompetanse innenfor et yrke eller fagområde. Det er en forutsetning at de øvrige vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Oppholdstillatelse til faglærte arbeidstakere etter denne bestemmelsen kan nektes når søkeren har fremlagt dokumentasjon fra områder der dokumenter har lav notoritet som gjør det vanskelig å vurdere troverdigheten av dokumentene og opplysningene. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Det kan gis tillatelse selv om det konkrete tilbudet om heltidsarbeid ikke er sammenhengende, jf. lovens § 23 første ledd bokstav d. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Dersom det ikke er fastsatt en kvote eller kvoten er fylt opp, kan det gis tillatelse når stillingen ikke kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS- eller EFTA-området.

Utlendinger i stillinger som krever høyere utdanning og som har tillatelse etter denne bestemmelsen, kan ta arbeid for annen arbeidsgiver eller drive næringsvirksomhet i begrenset omfang ved siden av hovedstillingen når arbeidet eller næringsvirksomheten skjer i sammenheng med eller i forlengelse av hovedstillingen. Utlendinger kan inneha lønnet eller ulønnet verv i begrenset omfang ved siden av stillingen som faglært arbeidstaker. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Tillatelse etter *denne bestemmelsen* gjelder én bestemt type arbeid *og* danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. *Ved behov kan tillatelse til utlendinger nevnt i annet ledd begrenses til arbeid for én bestemt arbeidsgiver eller ett bestemt arbeidssted. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.*

Overskriften i § 6-9 skal lyde:

§ 6-9 *Krav til* arbeidsgiver – arbeidstilbudsskjema

§ 6-9 skal lyde:

Arbeidsgivere som har fremsatt konkret tilbud om arbeid til arbeidstakere som søker tillatelse etter §§ 6-1 til 6-7, *skal bekrefte arbeidstilbudet og* fremlegge nødvendige opplysninger om arbeidsforholdet på fastsatt arbeidstilbudsskjema. *Arbeidsgiveren kan pålegges bruk av elektronisk autentisering ved bekreftelse av arbeidstilbudet. Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer om elektronisk kommunikasjon, herunder om hvordan nødvendige opplysninger om arbeidsforholdet skal gis.*

§ 6-12 andre ledd første punktum skal lyde:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet fastsetter i samråd med *Nærings- og fiskeridepartementet* og Finansdepartementet en årlig kvote for faglærte *som gjelder for tillatelser gitt etter § 6-1*.

§ 6-13 andre og tredje ledd skal lyde:

Det er et vilkår *for tillatelse etter denne bestemmelsen* at

a. arbeidstakeren har *fullført utdanning som nevnt i* § 6-1 første ledd *eller er omfattet av § 6-1 tredje ledd,*

b. det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra ansvarlig fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, og

c. kompetansen anses som relevant for gjennomføringen av oppdraget.

Oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen kan nektes på generelt grunnlag etter reglene i § 6-1 fjerde ledd. Utlendingsdirektoratet fastsetter hva som regnes som lønn etter lovens § 24 første ledd bokstav b*.*

Någjeldende tredje til femte ledd blir nytt fjerde til sjette ledd.

§ 6-14 første, andre og tredje ledd skal lyde:

Selvstendig næringsdrivende som er etablert i utlandet *og som skal utføre oppdrag av begrenset varighet i Norge*, kan få oppholdstillatelse i til sammen seks år. Oppdragstakere som har hatt tillatelse etter denne paragrafen med en samlet oppholdstid på seks år, kan gis ny tillatelse etter to års opphold utenfor Norge.

Det er et vilkår for tillatelse etter denne bestemmelsen at

a. det er inngått kontrakt med en oppdragsgiver om å yte tjenester av begrenset varighet,

b. oppdragstakeren har fullført utdanning som nevnt i § 6-1 første eller er omfattet av § 6-1 tredje ledd,

c. kompetansen anses som relevant for gjennomføringen av oppdraget,

d. det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra ansvarlig fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, og

e. det fremgår av kontrakten at oppdragstakeren skal motta godtgjørelse som minst svarer til lønnskravet for arbeidstakere som omfattes av bestemmelsen for faglærte, jf. § 6-1 og § 6-13 annet ledd.

Oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen kan nektes på generelt grunnlag etter reglene i § 6-1 fjerde ledd. Det kan gis tillatelse selv om det konkrete tilbudet om oppdrag ikke er sammenhengende, jf. lovens § 24 første ledd bokstav d. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Någjeldende tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde og femte ledd.

Overskriften i § 6-16 skal lyde:

§ 6-16 *Krav til* oppdragsgiver – oppdragstilbudsskjema

§ 6-16 tredje ledd skal lyde:

Oppdragsgiveren *skal bekrefte oppdragstilbudet og* fremlegge nødvendige opplysninger om oppdraget og om arbeidsforholdet i utlandet på fastsatt oppdragstilbudsskjema. I tillegg skal kontrakten mellom oppdragsgiveren og oppdragstakeren i utlandet, og søkerens arbeidskontrakt med arbeidsgiveren i utlandet, fremlegges. *Oppdragsgiveren kan pålegges bruk av elektronisk autentisering ved bekreftelse av oppdragstilbudet. Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer om elektronisk kommunikasjon, herunder om hvordan nødvendige opplysninger om oppdraget mv. skal gis.*

§ 6-18 første og andre ledd skal lyde:

Selvstendig næringsdrivende som skal drive varig næringsvirksomhet *i Norge*, *kan få* oppholdstillatelse dersom det er nødvendig for etablering eller videre drift av virksomheten at den næringsdrivende oppholder seg i *riket* og deltar aktivt i driften. Det er et vilkår for tillatelse etter denne bestemmelsen at

a. det arbeidet som skal utføres i virksomheten, krever at den selvstendig næringsdrivende har *fullført utdanning* som *nevnt i* § 6-1 første ledd *eller er omfattet av § 6-1 tredje ledd*,
b. *det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra ansvarlig fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift*,
c. det godtgjøres at det er økonomisk grunnlag for driften, og
d. det foreligger tillatelse for virksomheten i henhold til øvrig lovgivning.

Oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen kan nektes på generelt grunnlag etter reglene i § 6-1 fjerde ledd.

Någjeldende andre til fjerde ledd blir nytt tredje til femte ledd.

§ 6-19 tredje ledd første punktum skal lyde:

Utlendinger som har *fullført utdanning* som *nevnt i* § 6-1 første ledd, men som trenger tilleggsutdanning eller praksis for å få den nødvendige godkjenningen av utdanningen i Norge, kan få oppholdstillatelse i til sammen to år.

§ 6-29 første og andre ledd skal lyde:

Utlendinger som har fullført utdanning som nevnt i § 6-1 første ledd og som på søknadstidspunktet har tillatelse etter § 6-19 første eller tredje ledd eller § 6-20, kan få oppholdstillatelse for til sammen ett år for å søke arbeid, jf. § 6-1 første ledd. Det samme gjelder *utlendinger* som på søknadstidspunktet har tillatelse etter § 6-1 første ledd som forsker eller lignende stilling for å drive med forskning ved høyskole, universitet eller forskningsinstitusjon. *Utlendingsdirektoratet* kan gi nærmere retningslinjer.

Utlendinger som søker tillatelse etter første ledd, kan få fortsatt opphold og ta arbeid uten begrensninger i tidligere tillatelse inntil søknaden er avgjort i førsteinstans.

Någjeldende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 6-29a første ledd skal lyde:

Utlendinger som har *fullført utdanning* som *nevnt i* § 6-1 første ledd, og som ikke trenger visum, jf. § 3-1 bokstav e, kan få oppholdstillatelse for inntil seks måneder for å søke arbeid, jf. § 6-1 første ledd.

Ny § 6-32a skal lyde:

§ 6-32a Krav til arbeids- og oppdragsgiver – arbeids- og oppdragstilbudsskjema

Arbeidsgivere som har fremsatt konkret tilbud om arbeid til utlendinger som søker tillatelse etter §§ 6-21 til 6-24, skal bekrefte tilbudet og fremlegge nødvendige opplysninger om arbeidsforholdet på fastsatt skjema. Oppdragsgivere til utlendinger som har søkt om tillatelse etter disse bestemmelsene, skal bekrefte oppdragstilbudet og fremlegge nødvendige opplysninger om oppdraget og utlendingens arbeidsforhold i utlandet på fastsatt oppdragstilbudsskjema. Arbeidsgiveren og oppdragsgiveren kan pålegges bruk av elektronisk autentisering ved bekreftelse av arbeids- eller oppdragstilbudet. Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer om elektronisk kommunikasjon, herunder om hvordan nødvendige opplysninger om arbeids- eller oppdragsforholdet skal gis.